

SÁROSPATAKI

IFJUSÁGI KÖZLÖNY

LI. ÉVFOLYAM

Főszerkesztő:
KONCZ SÁNDOR

Társzerkesztők:
Tóth Lajos, Sóhajda Mihály,
Mészöly Dezső, Sárközi János

Felelős szerkesztő:
VATAI LÁSZLÓ

1935. DECEMBER HÓ.

SZERKESZTŐSÉG ÉS
KIADÓHIVATAL:
SÁROSPATAK
FŐISKOLA.

MEGJELENIK JÚLIUS ÉS
AUGUSZTUS HÓ KIVÉ-
TELÉVEL HAVONKÉNT.

ELŐFIZETÉS:
EGÉSZ ÉVRE 3 P
FÉL ÉVRE 1-50 P
EGYES SZÁM 30 FILL.

TARTALOM:

Gönczy Árpád: Új lendülettel. — Csák József: Tükör előtt. (Az Úr közel.) — Vágó István: Tiszakarád élete számokban. — Sóhajda Mihály: Nyitott szemmel. — Koncz Sándor: A hazugság mint nevelési probléma. (Dr. Harsányi István gimn. tanár könyve.) — Deák Gábor: A székelyek zeneversenye. — Tóth Lajos: Néprajzi gyűjtésünk. — Kiss András: Pílótahalál (Memento mori!) — Vágó István: Majd egyszer nem lesz könnye senkinek. — Orgoványi György: Könyvismertetés. (Dr. Karácsony Sándor könyve.) K. Olvasóink! Hírek.

RÉSZLETEK

az 1935. karácsonyára készült „Elekciós vers“-ből.

Írták: VÁGÓ ISTVÁN és ZSUFFA TIBOR IV. é. teológusok.

*Ez idén is került közibénk egy német,
Mieth Hugóról tehát most szóljon az ének.
Ajkát magyar szóra gyakran csücsüríti,
A jó pataki bort fenékgig üríti.
Szörnyen ízlik neki a magyar Levente,
Ezt látja szájában hajnal s naplemente.
Még sohasem látott deszkás diákágyat,
Ezért minden este arra érez vágyat,
Hogy társai ágyát kikapcsolja sorra:
Neveltében csakúgy táncol bajsza s orra.*

*Most, hogy már Sóhajda Miska szerkesztő lett,
Született agyamban egy szellemes ötlet.
Megelőzöm hát őt, nehogy kiszerkesszen
És ez a jó riport róla kárba vesszen.
Teológus-voltát otthon fitogtatja,
Bámulja is Láca apraja és nagyja,
Mikor hóna alatt zsidó bibliával,
Kétaraszos vállán meg a favillával
Szénát gyűjteni megy a kertek aljára,
De előbb a falut véges-végig járja.*

*Gummiarcú Urbán egyszer félre hivat:
„Kérlek szépen, nem jó ez a mai divat,
Ezért azt ajánlom, kérjünk államkölcönt,
Reformáljuk meg a teológus-öltönyt.
Doktorok, — mint én is — talárt viselnének,
Szerepe lesz tóga- és kánonmellénynek, —
Ami diakóni és pásztori ruha —
Mindehhez gallér jön, mégpediglen puha.“*

Új lendülettel!

„Minden kor történeti idő, csak némelyikben gyorsabb a történelem ritmusa s egyik-másik réteg jobban szenved alatta.“ A történeti idők hullámverései közt a má-ban élő theologus sem tagadhatja le azt, hogy történeti időben él, éppen akkor, amikor nyomatékosabban érzi az idő súlyát s szemlélője az időrezervoárban felhalmozott események robajos lepergésének. „A történelem siető.“ S éppen ezért a történelemben élő embernek, közelebből a theologusnak is mindig sietnie kell: a megbékélt Isten ígérete szerint a nyár és a tél, nap és éjszaka meg nem szűnnek, — az élet hatalmas úrja nem áll meg a mi kedvünkért s nekünk kell sietve, soha le nem késve vele együtt haladnunk. Kérdésünk most már az, hogy hogyan tudunk lépést tartani a történelem sokszor mélyre rohanó szekere mellett? A felvetett kérdésre érkezendő feleletnek egyik részigazsága az, hogy **semmit sem szabad elsietnünk.**

Az idő szülte új követelményeknek csak úgy fogunk megfelelni, ha a jövő történetben, adódó lehetőségeknek a felderengésével egyidejűleg **leleplezzük jelenünket.** Jövő világunkat beszövő képzelődésünk kell, hogy rádöbbsen roppant szegénységünkre, üresedő, kongó jelenünkre, arra a tátongó hiányra, amelyet tartalommal és erővel kell megtöltenünk. Életünk hiányainak a felismerése s a pótlék-lehetőségeknek a meglátása közösségi életünk eredményes munkájának a záloga. E kettő egészséges ütemű változása adja életünk hullámzását; a hiány reakciója képpen megjelenő pótlék s a kielégítésre való törekvés **merész lendülettel** fog elősegíteni. Kínzó hiányosságunknak a tudata bánt, de örvendezünk a hézagöltő pótléknak. Ezért örülünk a frissen sarjadó munkának, mert az alkotás öröme vesz diadall kétségbeesésünk felett. Mikor hiányaink, mulasztásaink légiója von sötét vonalakat életünk táblájára, ugyanakkor különös fényességben ragyog fel előttünk a lehetőségeket nyújtó kegyelmes Isten.

Sorvasztó hiányaink létünk elégtelenségének az érzetivé duzzadhatnak. „Élettörő bánatunk“-tól ez a világ nem képes megszabadítani. Ezért **ragadjuk meg létünk egész erejével az örökkévalóságból érkező pótlékokat.** A kijelentés világából aláhajló segítséggel megtölthetjük életünk tátongó hiátusait. E pótlék elfogadhatásának két feltétele van: az egyik az, hogy tegyünk meg minden tőlünk telhetőt

---

---

evangéliumi keresztyénekké lételünkért; a másik: hazafiságunkat tölt-
sük meg az evangélium népeket regeneráló és országokat építő erejével.

Ezek a küldetés vonalába beállított theologus életünknek munkára
termékenyítő ösztönzései. Ha így tekintünk Istenre, megkapjuk tőle a
tanácsot nemzeti küldetésünk betöltésére is.

Keresztyén lélekkel és felelősséggel vállalt küldetésünek színtere
a magyar tataj. Magyar talajt munkáló erőink közül a leghatalma-
sabb az Ige.

Az Ige élő erejével hívunk most is mindenkit munkába. Az ige
cselekvést parancsoló hatalma alá állítsuk oda életünket.

S ha netán az emberek ítélete szerint csódnak is látszanék mun-
kánk, a munkába lendülőket hadd biztassam meg azzal, hogy nekünk
nem az emberek ítélete a döntő, hanem Isten munkába küldő megbízása.

Gönczy Árpád IV. é. hh.

TÜKRÖ ELŐTT. AZ ÚR KÖZEL.

*Pál: Filippi 4:4–5. Örüljete az Úrban mindenkor,
ismét mondom örüljete. Az Úr közel!*

Isten azt hirdeti örüljete, az élet pedig szomorúságra kényszerít. Az
élet azt mutatja, hogy mindenkinek van oka a szomorúságra és Isten azt
bizonyítja, hogy nincs senkinek joga a szomorúságra. Ezt nem tagadja
senki. S ma mindenkinek több oka van a szomorúságra, mint az örömré.
Ezt sem vonja kétségbe senki. Hiába próbálnánk ennek a két állításnak
az ellenkezőjét állítani az élet hideg valósága keményen rácáfolna min-
den ilyen kísérletünkre.

Az emberi lélek tükrözi a feléje néző életet. Az élet pedig
sötét ködbe burkolózott és ebből a sötét ködös életből csak éhségzokogás,
becsapott életek dühkiáltása, öngyilkosok halálhörgése hallatszik ki. Ha
ezeknek a pusztuló életeknek utolsó jajkiáltásai között innen-onnan kaca-
gást hallunk is kicsendülni, ezek a kacagások festett koporsójú életek
szomorú és szálnalmas lélekrezgetése. Ez az élet! Csoda-e, ha a lélek ezt
a képet tükrözi?

Isten mégis csak azt hirdeti, nincs senkinek joga szomorúságra! A
lélek csak addig fog ködös, pusztuló, szomorúság képet tükrözni amíg
viszintes irányba néz. Csak addig sötét a kép, amíg ez a világ áll a lélek
tükre előtt. Isten pedig nem azért teremtette a lelket, hogy a földi életet
tükrözze. Isten beleteremtette a lelket ebbe a világba, a Mont Blanc csú-
csokat is, ahol soha sincs köd. A lélek eme hegycsúcsa Krisztus. Krisztus
közelsége pedig örülő életeket teremt. Krisztus közelségében nincs szo-
morúság, nincs bánat, nincs halálhörgés, ott nem lehet hallani a zuhanó
életek jajkiáltásait.

A magas hegycsúcsokat vakító fehérségű hó fedí. A lélek hegycsúcsán, Krisztus közelségében az emberi lélek is ilyen vakító fényességű hófehérré lesz. Ezekben a hószemecskéken szinte szikrázik a napsugár. S az emberi lélekben is szikrázik, ragyog az Isten dicsőségének sugara.

Isten nemcsak láprózsát, hanem tavaszi gyopárt is teremtett. Ezen a földön él mindkettő. Ezen a földön lehet a lélek az ingovány rózsája és lehet havasi gyopár is.

Nincs senkinek joga a szomorúságra, mert Krisztus eljött, mert „az Úr közel”: ezt kiáltja felénk a közeledő Karácsony!

Csák József
IV. é. hh.

Tizakarád élete számokban.

Minden falumonográfia és szociológia legfontosabb kelléke az *objektívítás*. Úgy leírni és úgy csoportosítani az adatokat, hogy azokból a falu bonyolult élete a lehető teljes hűséggel legyen megismerhető. Óriási veszélye a falu életével foglalkozónak az, hogy minden jószándéka mellett sem lát tisztán. Felszedi az aránylag lényegtelen adatokat s csukott szemmel megy el a fontosak mellett. — Adatait sem kapja mindig objektív forrásból. S az adatok csoportosításánál is megvan mindig az a veszély, hogy *jobban kiemel, vagy jobban ellényegtelenít bizonyos dolgokat, mint azt a hűség megkívánná*. Így valójában egy nem létező falut ír le, vagy leírása legjobb esetben is csak hasonlít a faluhoz.

Legkevésbé van meg ez a veszély akkor, ha a falu statisztikájánál maradunk. Amikor egymásután soroljuk fel azokat a számadatokat, amelyek összesűrítései, lecsapódásai a falu sokágú életének. A számok objektívek és sohasem csalnak. S emellett éppen olyan érdekesek, — már tudniillik a számokból való következtetések, — mint akár pl. a falu népművészetének, vagy bármilyen más életmegnyilvánulásának a leírása. Nagyszerű és biztos következtetéseket lehet levonni pl. az analfabéták arányszámából a falu kulturális életére, a törvénytelen születések számából erkölcsi életére, a születések számából a falu jövőjére stb. Néhány helyesen csoportosított számadat bámulatatosan hűen mutatja meg a falu életét.

Igy akarjuk mi néhány számadattal felvázolni, körvonalazni *Tizakarád* életét. S ez annál érdekesebb lesz, mert Karád azok közé a falvak közé tartozik, amelyek az utolsó 60—70 év alatt olyan óriási mértékben megváltoztak, hogy szinte egy *egészen új és egészen más falu* áll előttünk. — A Tizaszabályozás előtt Karád ott feküdt a Tisza mellett, félig belefulva a Bodrogtócsa végtelen mocsaraiba, áradáskor minden oldalról hónapokig megközelíthetetlenül. Lakói a mocsárból és az árvízből éltek, a

földmívelést nem ismerték, halásztak és szedték a vadmadarak tojásait. Egész életük: foglalkozásuk, szokásaik, gondolkozásuk, életmódjuk, mind a mocsárhoz kötötte őket és ahhoz alkalmazkodott. És a Tiszaszabályozás alatt, szinte máról-holnapra megváltozott körülöttük minden. A Tiszát elvitték a falujuk alól, a mocsarat lecsapolták határukról. Csolnakjaikat, hálóikat, pákász-szerszámaikat eldobhatták. Elő kellett szedniök az ekét és a boronát. És amit eddig sohasem csináltak, meg kellett tanulniok a földmívelést. Szokásaiknak, életmódjuknak, gondolkozásuknak át kellett változni, mert megszűnt az, ami ezeket kialakította: a *mocsár*.

Szépen igazolják ezt a nagy változást azok a számok, amelyek *Karád határának* nagyságát és a határ felhasználási módját mutatják.

ÉV	össz. ter.	szántó	rét	legelő	erdő	nádas	kert	hasznavehetlen
	katasztrális holdban							
1858	12495	753	956	1000	388	8598	41	759
1934	11644	7040	551	2213	632	101	52	1055

Míg 1858-ban az összes terület 6%-a szántó és 64%-a nádas, addig 1934-ben 60% a szántó és 0·9% a nádas. Eléggé bizonyítják ezek a számok, hogy a Tiszaszabályozás gyökerestől megváltoztatta a falu képét.

A falu a Tisza egyik éles kanyarulatát tölti meg, de a mocsarak lecsapolása után legyezőalakban terjeszkedik szét a felszabadult határ felé. 1828-ban 216 házból áll a falu, 1930-ban 614 a házak száma.

Érdekes képet nyújt a *lakosság* számának a változása is.

Év	1828	1869	1880	1890	1900	1910	1920	1930
össz. lak.	1589	1382	1498	2169	2362	2857	2870	3739

1828—1869-ig 12%-os fogyás tapasztalható a falu lakosságában. A mocsaraktól felszabadult földekre özönlenek be a telepések, akik segítenek átváltoztatni a falu arcát. 1880 és 1890 között 45% a falu szaporodása. A világháború nyomait érezzük akkor, amikor látjuk, hogy 1910—1920 között összesen 13 lélekkel szaporodott a lakosság. Jól megfigyelendő az, hogy 1920—1930 között 30%-kal növekedik a lélekszám s az utóbbi 50 év alatt pedig 150%-kal. — Azonban a rohamos lélekszámnövekedés nem magában a faluban történik, hanem a *tanyákon*. Nagy erővel indul meg a falu határában a tanyásodás. 1910-ben még csak 5 nagyobb tanya-csoport áll fenn, 1930-ban már 10. 1910-ben 990 lélek, a falu összes lakosságának 34%-a, 1930-ban 1172 lélek, az összes lakosság 31%-a lakik a tanyákon.

Ha a *vallási* megoszlást és az egyes felekezetek arányszámának változásait nézzük, szintén nagyon érdekes képet kapunk.

Év	össz. lak.	ref.	róm. kath.	g. kath.	többi
1828	1589	1571	1		17
1900	2362	1721	377	205	59
1910	2857	2000	545	186	126
1930	3739	2671	729	266	73

1828-ban még csaknem teljesen református a falu lakossága. 1900-ban már csak 73°/_o a református. 1900 és 1910 között a reformátusok számaránya 73°/_o-ról 70°/_o-ra, tehát 3°/_o-ot csökken. A róm. katolikusok arányszáma ugyancsak e 10 év alatt 16°/_o-ról 19°/_o-ra, tehát szintén 3°/_o-ot emelkedik! 1910 és 1930 között 70°/_o-ról 71·45°/_o-ra emelkedik a reformátusok arányszáma, a róm. kath.-oké pedig 19°/_o-ról 19·5°/_o-ra. — Itt sem szabad figyelmen kívül hagynunk a tanyák lakosságát. Ha a tanyákat külön vesszük, ott a vallási megoszlás 1930-ban a következő: ref. 28°/_o, róm. kath. 51°/_o és g. kath. 20°/_o. Jellemző az, hogy a tanyákon 1910 és 1930 között 4°/_o-kal csökkent a reformátusok arányszáma, a róm. kath.-é pedig 3·37°/_o-kal emelkedett. — Ha most már csak magát a falut nézzük a tanyákon kívül, ott a reformátusok arányszáma 1910-ben 90°/_o, a róm. kath.-oké 4°/_o, s 1930-ig úgy a reformátusok, mint a róm. kath.-ok 1°/_o-kal növekedtek. Nem érdektelen az az adat sem, hogy 1910—1930 között a reformátusok szaporodási arányszáma magában a faluban 40°/_o, a róm. kath.-oké pedig 77°/_o.

Nézzük most már a *kulturális* viszonyokat. — 1910-ben 6 éven felüli analfabéta 28°/_o, 1930-ban már csak 16°/_o, de még mindig elég nagy szám. — 1816-ban 47 gyermek jár Karádon iskolába, 1872-ben 145 iskolaköteles közül 84, 1910-ben 104 közül 98. 1930-ban már 757 gyermek jár iskolába, 139 pedig ovodába. 1930-ban az iskolabjárók 60°/_o-a református és 36°/_o-a a ref. felekezeti iskolába jár.

A születési, házasságkötési és halálozási anyakönyvek is mind értékes adatokat adnak a falu életének alakulásáról. — 1766-tól kezdődnek az anyakönyvek. Ebben az évben a *születések* száma 31, 1930-ban pedig 143. Az utolsó 20 évben legalacsonyabb volt a születések száma a világháború alatt 1917-ben: 55 és legmagasabb a konjunktura alatt, 1923-ban: 187. Azóta mindig csökkent a születések száma, ami azt bizonyítja, hogy a születéseket is nagyban szabályozza a gazdasági helyzet. De ha lehet is szó a születések csökkenéséről, az egykétől egyelőre nem kell félni. Hiszen 1930-ban 1000 lélekre még 40 születés esett. Érdekes az, hogy 1828-ban jóval kisebb volt a születések aránya, 1000 lélekre 32 születés esett. 1910-ben 42, 1920-ban 43. Meg kell állapítani azt, hogy a reformátusok születésének arányszáma az átlagon alul marad, 1000 lélekre 36 születés esik, szemben az átlagos 40-nel. A róm. katolikusoknál 39, a g. kath.-oknál 45! — 1920 és 1930 között a születések 2°/_o-a halvaszületés. Ugyanekkor a születettek 26°/_o-a csecsemőkorában meghal. Óriási szám ez. Gyermekgondozók felállításával mennyi életet lehetne megmenteni! Legtöbb a csecsemő halott (átlagon jóval felül) a görög katolikusoknál: 34°/_o. A róm.

kath.-oknál 28%, a reformátusoknál a legkevesebb: 25%. A reformátusok aránylag kedvezőbb arányszáma jobb anyagi helyzetük és kulturáltabb voltak miatt van. — Ugyancsak 1920 és 1930 között az összes születések 9%-a törvénytelen. A reformátusoknál 10%, a róm. kath.-oknál 6% és a g. kath.-oknál 5% a törvénytelen születések arányszáma.

A házasságkötések statisztikája a következő jellemző adatokat nyújtja. 1800—1850 között egy évre átlag 11, 1920 és 1930 között 28 házasságkötés esik. Legkevesebb volt a házasságkötések száma a háború alatt és legtöbb közvetlenül a háború után. 1916-ban csak 4 házasságkötés van, 1919-ben már 47. — 1920 és 1930 között 287 házasság kötött meg. Ebből 189, 66% tiszta ref., vegyes ref. 49, 17% és egyéb 49. A vegyes ref. házasságok közül 26, 53% reverzális házasság. 26 reverzális közül javunkra kötött 14, azaz 28%, kárunkra 12, azaz 24%. 287 házasság közül 7, azaz 2·5% elválással végződött; a tiszta házasságok 2·6%-a és a vegyes házasságok 4%-a. — A falu összes lakosságához viszonyítva a házasságkötések számát, 1000 lélekre 7 házasságkötés esik évente. Bizonyítja a falu szaporaságát és azt, hogy jelenleg nem fenyeget az egyke az, hogy egy házasságra 5—6 gyermek esik.

Még beszédesebb a halálozási statisztika. Ennek alapján azt kell megállapítani, hogy az egészségügyi viszonyok majdnem semmit sem javultak a régi egészségtelen, mocsaras világ óta. 1770 és 1780 között 313 születéssel szemben van 137 halálozás, szaporulat 176, a születések 56%-a. 1820—1830 között 429 születéssel szemben áll 334 halálozás, szaporulat 95, a születések 22%-a. És 1920—1930 között 1590 születéssel szemben áll 750 halálozás, szaporulat 840, a születések 53%-a. — Az utolsó 20 év alatt legkevesebb a halálozások száma 1915-ben: 36, amikor nem a faluban, hanem a harctéren haltak meg az emberek és legtöbb, 101 1921-ben, amikor már a faluban haltak meg, de a harctéren szerzett betegségben. — A halottak 69%-a ref., 21%-a róm. kath. és 8%-a g. kath. A római és görög katolikusok arányszámukon felül halnak. — 1820 és 1830 között a következő táblázatot lehet összeállítani a halálozások okairól:

Ismeretlen betegség	33%	Forró betegség	2%
Vérhas	11%	Vízi betegség	2%
Himlő	10%	Kelevény	2%
Sinlődés	5%	Száraz betegs.	2%
Öregség	4%	Hektika	1·5%
Daganat	4%	Szerencsétlenség	2%
Hideglelés	4%	Öngyilkosság	1%

Egyéb betegségek még: fulladás, köszvény, petets, torokfájás, frásznayavalya, íz, szívszorítás, vérfolyás. — 1920 és 1930 között végelgyengülésben halt meg az összes halottak 16%-a, tüdőbajban 14%, tifuszban 2%, gyermekágyban 1%, gyilkosság, öngyilkosság és baleset 2%.

A csecsemőhalálozások adatai is nagyon siralmas képet nyújtanak. És úgy látszik a számokból, hogy 100 év alatt csak rosszabbodott a helyzet. Míg 1820 és 1830 között a halottak 37%-a a csecsemő halott, addig

---

1920 és 1930 között már 55%. — A csecsemőhalálozások okai: veleszületett gyengeség 40%, rángó görcs 30%, tüdőgyulladás, bélhurut és gyermekaszály 8—8%.

Még néhány érdekesebb számadatot dobálunk itt össze a faluról, minden megjegyzés nélkül. Ezek a számok mind 1934-re vonatkoznak. Van a faluban 245 levente. Cigány 114, akik közül 111 ref., 27 lőfegyvert használnak és 18 biciklit. Állatállomány 1691 szarvasmarha, ebből 815 tehén; 615 ló, 2192 sertés és 1435 juh. — Mészárszékből egy év alatt elfogyasztottak 2784 kg. sertés, 1305 kg. borjú és 1612 kg. marhahúst. 1934-ben elfogyott csak a korcsmákban 3212 liter pálinka (1887 hektoliterfok), 9396 liter bor és 108 liter sör, összesen 12.716 liter alkohol. 9113 pengót költöttek dohányra. — 1934. évi adóelőírás 86.776 pengő s az elmúlt évekről hátrálék 108.950 pengő.

Ezek a számok csak számok, ha külön-külön nézzük őket. De azonnal életté válnak, mielőtt kapcsolatokat keresünk köztük. Azért nem fűzünk az egyes adatokhoz magyarázatot, hogy lehessen rajtuk gondolkozni. Legyen ez a néhány szám rejtvény. A megfejtő jutalma, hogy meglátja a falut minden koldusságával és elhagyatottságával együtt. *Vágó István*
IV. é. hh.

NYITOTT SZEMMEL.

Faluszemináriumi kiszállásunk alkalmával Semjén községben történeti adatok és népművészeti darabok gyűjtése volt a célunk. S az ellenérték, mindezért, mit adni tudtunk, magyar fajtánk iránt érzett égő szeretetünk volt. Szorongó érzésekkel érkeztünk a tisztaság falujába. Csend és tisztaság. A torony aranyozott gombja és csillagja bőkezűen szórta vissza a ragyogó őszi nap ezüstös sugarát. Szőlőlugassal befuttatott muskátlis ablakú kicsi fehér házak sorakoztak egymás mögé. S mi beszélgetve lépkedtünk a falu közepén épült paróchia felé. — Valami csodálatos érzés ömlött el egész lényemen, s az eddig lelkem mélyén bimbóba gubózott szeretet, mely sokat szenvedett fajtám bolondosává tett, most kivirágzott, s egyszerre a magyar falu szerelmese lettem.

„Ki kell ázni a magyar lelket népünk értékeinek a feltárásában, a falumunkában, ha ezt megragadjuk, jövőnk biztos, ha nem, már is elvesztünk. Ma még vannak látható kincseink, ma még vannak magyarok, de kérdés, hogy meddig lesznek?! Ahhoz, hogy a jövőt lássuk rendeltetésünket kell felismerni!” — vágott a lelkembe egyik lánglelkű professzorom szava; s az öröm kifejezhetetlen érzése hullámozott végig a lelkemen, hogy vannak falut szerető emberek, kik érzik, hogy felelősek a magyar faluért.

A magyar faluért, mely a magyar szellem hordozója és birtokosa. S igazán csak most éreztem meg, e kiszállás alkalmával, hogy mennyire igaza van az említett professzor úrnak, hogy nekünk felszínre kell hoznunk, fel kell tárnunk azokat a jelenségeket, melyek a speciális magyar szellem hordozója, a népművészetet, mese- és mondakincsünket.

Most láttam meg, hogy milyen örült gyilkosai a magyar fajtának azok, kik nem akarják észrevenni, hogy pusztul a magyar falu, vagy ezt a vészkiáltást frázisnak minősítik. Vissza a faluhoz! ma még talán nem késő, ma még sok mindent megmenthetünk a még megmaradt magyar értékből, mely az eredeti magyar szellem hordozója, de ez sürgős, mert pusztul velünk együtt a falu is. — Micsoda bűn egy ilyen frázist, frázisnak kimondani, és micsoda érték egy ilyen frázist életté tenni! Életté tenni, nem beszélni a megmentéséről, hanem tenni, ezt válaltuk mi regös- és faluszeminárista-diákok!

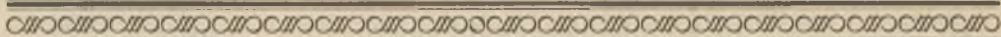
Három napot töltöttünk az említett községben s több családot meglátogattunk és gazdag élménnyel tértünk vissza. — Lehetetlen a magyar parasztot nem szeretni, ha valaki egyszer megpróbálja megismerni, örökre szerelmese lesz. Fáj az ember lelke, ha panaszát hallgatja, mert van bőséggel oka panaszra. S a megszakadásig kacagató humora, ha megfeledekzik bajáról. Tűzben ég a szeme, ha nagyjainkról beszél. S bámulatos sokoldalú lelkisége, ha őszintén betekintést enged belsejébe. Égre emelt tekintettel némán néz a magasságba, ha a jövőre gondol, s reménykedve kérdi: Meddig még? ... Nincs kiút? Hát el kell pusztuljunk?!

Ahhoz, hogy a jövőt lássuk, rendeltetésünket kell felismerni! *Rendeltetésünket s ezt tudatosítani, mert hiányzik népünkben a „rendeltetésünk tudata.”* Mi élünk, van rendeltetésünk s ez „európai-rendeltetés,” s addig élünk, míg van „rendeltetés-hitünk.” *„Az nem rendeltetés, hogy mi védtük nyugatot, hogy mi megmaradjunk, mert mi vagyunk, élünk, a mi rendeltetésünk az abszurdum elhívése, hogy nekünk nyolc millió embernek lennünk kell Európában!”*

Addig él egy nép, míg van rendeltetése, s az a mi hibánk és bűnünk, hogy a mi népünkben ma nem él világosan rendeltetés-tudata. *Ki kell úsnunk a magyar lelket, a magyar szellemet értékeink feltárásában, s ha ezt megragadjuk, rendeltetésünket nyitott szemmel látjuk: jövőnk biztos, ha nem máris elvészünk.*

Sohajda Mihály III. é. hh.

A HAZUGSÁG MINT NEVELÉSI PROBLÉMA.

DR. HARSÁNYI ISTVÁN GIMNÁZIUMI TANÁR KÖNYVE.

Annak az ifjúságnak a szemével nézve ezt a könyvet, amelyik a nevelőtől (*a tanártól*) első sorban *megértést* vár, azt kell mondanunk, hogy ez az első futólagos rá- és belepillantásra is úgy hat, mint egy hangos, őszinte reggeli köszöntés, aminek hangatomjai úgy porlanak szét a hajnal hideg napfelkelésében, hogy az alvók felébrednek, az álmosak öntudadra térnek, az ébrenlévők pedig jókedvű örömmel telnek meg tőle.

Thales az isteneknek három dolgot köszönt meg: először azt, hogy az ember nem állat; másodszor azt, hogy a férfi nem aszony; harmadszor pedig azt, hogy a görög nem barbár. Mi is három tényt köszönhetünk e könyvnek. Mindahárom erős pozitívum.

Először köszöntjük benne *a puritán pedagógia nagyszerű elvhűségét*, amelyik hazugság, álhumanizmus és álszemérem nélkül őszintén igazán beszél a hazugságról. *Gorgias* szofista bizonygatta azt a körmönfont és érthetetlen tételt, hogy akit becsapnak, az bölcsőbb, mint az, akit nem csapnak be. A mai csaknem minden vonalon üzleti szagú élet pedig a *Gorgias* „igazsága“ visszáját hirdeti, hogy az az ember a legéltrevalóbb, aki sok embert rászed. Ez az előttünk levő könyv pedig minden álteória nélkül szembenéz magával a ténnyel: a hazugság bennünk van és körül-folyja egész életünket. E rideg tény komoly, tudomány (pszichológiai, társadalmi, erkölcsi, dimenzionális és kauzális) leszögezése mellett is azonban ez a munka nem a tárgyi tudóskodás terméke, hanem a hazugság ellen folytatott egyéni nevelői harc produktuma. A pedagógia, mint tudomány sohasem volt a puszta igazság tudománya, vagy ha az volt — nem volt pedagógia. A modern pedagógia pedig különös súlyt helyez arra, hogy a *pedagógia*, mint tudomány is: *mozgás és élet*: nem nevelői igazságoknak a konstatálása, hanem az *etikai igazságért* történő nevelői harc és személyes győzelem praktikuma. A Szerzőnek a problémakezelésből ki-ütköző ilyen irányú gyakorlati tevékenysége adja meg könyve komoly értékét, amelyik a legegyszerűbb pedagógiai elvben: *az őszinteségben* gyökeredzik.

Másodszor azt köszönjük meg ebben a könyvben, hogy *reálisan megmutatja a diákot* a hazugság szempontjából, azaz magunkat mutatja be önmagunknak. Mikor erre az élethű diákbemutatásra gondolok, önkéntelenül is eszembe jutnak *Petrarca* más vonatkozásban mondott szép szavai: a tengernek nincs annyi állatja az ő hullámain, az éjszakának nincs annyi csillaga az ég sátorán, nem lakik annyi madár az erdőben, nem áll annyi fűszál a mezőn, mint amennyi gondolat szívemben esténként felébred. Ezt a mondást talán úgy írhatnánk át jelen helyzetünkre alkalmazva, hogy nincs annyi szépség és nincs annyi gondolat az életben, mint amennyi hazugság van lelkünkben.

Harmadszor azért értékeljük ezt a könyvet, mert nemcsak a diákot mutatja be, hanem *hű képet fest a nevelőről* is. Ez a könyv igen nagy vigasztalás ebben a korban, amikor oly sok a tanár, de oly kevés a nevelő. Itt nem paragrafusban áll előttünk a nevelő, nem a tudományos követelmények objektív feltételeibe beburkolva, hanem a sorok mögül kiragyogva. A mondatokból, a megállapításokból kitűnik, hogy az *igazi nevelés a vérbeli nevelő számára nem objektív dolog, hanem szubjektív ügy*. A könyv az *aut Caesar — aut nihil* elvénél fogva ebben oly erőteljes álláspontot foglal el, hogy szinte azt halljuk a sorokból, hogy aki nem így gondolja, az nem is nevelő. Az igazi nevelő életügynek tartja magára és növendékére nézve is azt a *szokrateszi* mondást, hogy legjobban attól félj, hogy valami tévedés rabja légy.

Tarquinius Suberbusról tudjuk, hogy amit a kertben a mákfejeknek mondott, megértette a fia, de nem értette meg a követ. Őszinte kívánságunk, hogy ezt a könyvet és főleg e könyv egyénbe vágó konzekvenciáit nevelt és nevelő lelki gög nélkül egyaránt megértsék. *Koncz Sándor.*

A SZÉKELYEK ZENEVERSENYE.

(EGY NAP TÖRTÉNETE A SZÉKELYEK KÖZÖTT.)

Gyönyörű nyári reggel van. Jobban mondva hajnal. A nap, mintha most ébredt volna fel oly álmosan, lassú léptekkel megy fel a tiszta kék égre Ojtor felől. Már megindul az élet a kis székely falukban is. A gazdák elvágzik reggeli teendőiket a gazdaság körül. A nap már feljebb jár. Mint egy fénylő tálcát lehet látni a távolban a Szépmezőt. Köröskörül a hegyek mint valami tántoríthatatlan erősségek állanak. Istenem, milyen sokat tudnának beszélni ők a régi szép időkről. A kököci hídról, ahol Gábor Áron, a nagy ágyúöntő lelte hősi halálát. És délen mennyit tudnának mondani a román betörésről.

Az idő fél nyolc. A hajnalban szépnek ígérkező nap rosszra változik. Az égen fekete felhők uszálnak. Csodálatos, hogy ilyen rossz időben is van kedvük az embereknek járkálni. Sőt minden közeli faluban folyik a készülődés Barátosra, vagy ahogy a románok nevezik Brates-re. Ez a község a járás székhelye. De miért is mennek ide annyian? Igen, már eszembe jutott. A székelyek zeneversenyt rendeznek a templomkertben. Nagyborosnyóról már a pap is elment, mondja az öreg Katona András. A várhegyiek a Lécfalván keresztül vezető úton indulnak. Úgy látszik sok ismerősük van s azoknak akarnak szólni. A többi falvakból is sok ember megy Barátosra. Még a sokadalomkor sem voltak ennyien. Mi is felkészülődünk lassan és elindulunk az alig néhány kilométeres úton, mert a falvak oly közel van-

---

---

nak egymáshoz, hogy nincs szükség járművekre. A toronyóra fél tizedt üt, amint beérünk a faluba. Ez a kis hely arról nevezetes, hogy minden házongolya van. A templomkert fái sok a csóka. Különben református esperesi hely volt a multban. Honnan tudjuk ezt? Itt van a templom mellett egy sírkő, amelyen a felirat így kezdődik:

„A napok egymásnak,
Tudományt mutatnak,
Tudós esperesnek
Éppen úgy, mint másnak“ . . . stb.

A kert már teljesen tele van. Kezdődik is az ünnepély. Az emelvényen, amelynek tetején Károly király képe ékeskedik az alatta levő piros, sárga és kék szalagokkal, megjelenik a vásárhelyi pap. Hatalmas szürkülő ember. Csaba népéből való.

Az egyik zenekar a román himnuszt játsza. A kivonult csendőrök nyakukba akasztott fegyverrel járkálnak körül s rá sem hederítenek himnuszukra, a „királyhimnusza.“ (Hej, de másképp volt valamikor!) A zene elhallgat és felzúg a székelyek zsolozsmaéneklő hangján a „Te benned bízunk eleitől fogva . . .“ A románok, mintha értenék. De nem szólnak semmit. Majd feláll Kézdivásárhely papja s érces hangon imádkozik az Atyához. A csendőrök között mintha összetűzés lenne, oly hangosan folyik a vita. A pap nyugodtan imádkozik tovább. Ezután megáldja a híveket. (Ezek a községek tiszta református helyek.) Az istentisztelet Luther énekével: „Erős várunk nekünk az Isten“ kezdetű énekkel ért véget. Erre megint felfigyeltek a mócok, de megint csak hallgattak.

Pár perc szünet után a szentgyörgyi tűzoltó zenekar jelent meg az emelvényen és szebbnél-szebb magyar nótákat játszott. Mivel a hatóságok nem ismerték ezeket, nem szóltak semmit. Minden magyar szív hevesen dobogott. Így jött sorra minden zenekar. Valami tizennégy. Vonós és fúvós. Mindnyájan magyar nótákat játszottak. Eltartott délig. Délben közebeden vett részt a közönség és a zenekarok. Itt megjelent a Székelyföld öreg magyarja: báró Szentkereszty Béla, Várhegy egykori ura. Alig negyvennyolc éves, de fehér szakállával, hosszú hajával olyan, mintha nyolcvan esztendősen lenne. Megviselte a sors. Különösen az imperiumváltozás. Itt van még dr. Kelemen Zoltán a kisebbség védője és egy csomó román hatósági tag. A képviselő pohárköszöntőjében Károly királyt éltette. Utána dr. Kelemen Zoltán állott fel és átadta a díjakat. Beszédében sok magyar igazságot és sok fájdalmas panaszt mondott el. Minden székely kéz ökölbe szorult. A szolgabíró egy csendőrtisztnek tolmácsolja a beszédet. Azt sutogják, hogy ezt az embert már sokszor meghurcolták, mert Erdélyben a legjobb magyar. Most is egy tiszt csupán az ő megfigyelésére lett kiküldve.

Este tánc volt a kert tisztás részén, ahol kétszer jártak román táncot s egész éjjel a csárdás meg a keringő járta. Egész nap borus idő volt. Mégsem esett az eső. Az Isten akarta így, hogy az elnyomás alatt is néha egyszerre dobbanjanak meg a szívek.

Ime így ünnepelnek odaát a székelyek.

Deák Gábor, VII. g. o. l.

NÉPRAJZI GYŰJTÉSÜNK.

Főiskolánkban folyó faluszemináriumi munkánk végzése közben már régebben nyilvánvalóvá lett az, hogy az ilyen irányú munkálkodáshoz szorosan hozzákapcsolódik a néprajzi gyűjtés is. Hiszen a kiszállások alkalmával nem mehetünk el behunytt szemmel a különféle tárgyak és jelenségek mellett, melyek népünk régi foglalkozásáról, művészi hajlamáról, gyakorlatiasságáról és ötletességéről tanuskodnak. A kétféle munka különben is összefüggésben van egymással. A faluszemináriumi munkánk a néprajzi gyűjtéssel teljesebb, több oldalú lesz. A néprajz körébe vágó tevékenységünk pedig megtermékenyíti a falumunkát és annak gyakorlati oldalát kimélyíti.

A *néprajz* sok oldalú tudomány. Felöleli mindazt, ami a nép testi-lelki tulajdonságaira a népelet összes jelenségeire vonatkozik. Két főrésze: a tárgyi és a szellemi néprajz. A tárgyi néprajz köréhez tartozik a táplálkozással, a test és az élet védelmével kapcsolatos dolgok (élelem, öltözet, hajlék és az ezek előteremtéséhez szükséges foglalkozások). A szellemi néprajz tárgyát viszont a nép szellemi életéből vett adatok képezik (népköltés, mesék, mondák).

A létesítendő főiskolai néprajzi múzeum számára megkezdtük mind a tárgyi, mind a szellemi néprajzhoz tartozó gyűjtési munkát. Ahhoz azonban, hogy gyűjtésünk értékes eredményeket tudjon felmutatni, néprajzi iskolázottságra van szükségünk. Kellő hozzáértés nélkül egy csomó érték-telen holmit szednénk össze, vagy olyan tárgyakat, amelyek nem az etnográfiahoz, hanem az archeológiához tartoznak. — A legutóbbi kiszálláson először végeztünk mindannyian céltudatos gyűjtést. E kiszállásra való *előkészületben* nagy segítségünkre volt *Thury Sándor* néprajz-szakértő. Két előadásában, gazdag tapasztalatai alapján ő oktatott ki, hogy hol, mit lehet és érdemes megszerezni. Felhívta figyelmünket a falusi padlásoknak a különféle ócska tárgyakban gazdag arzenáljára és sok más hasznos apróságra. A néprajzi előismeretek szerzését megkönnyítette a faluszemináriumi könyvtárban rendelkezésünkre álló: Magyarország néprajza c. kétkötetes, hatalmas munka is.

Igy felkészülve a legszükségesebbekkel, megejtettük a kiszállást, mely annak ellenére, hogy novicius etnográfusok kiszállása volt, kielégítő eredménnyel végződött. (Még egy ilyen kiszállás, s a rendelkezésünkre álló helység kicsinynek bizonyul.) A gyűjtött tárgyak katalógusának utbaigazítása szerint legértékesebb a tiszakarádi ref. egyháztól kapott, 1750-ből való, mintás úrvacsorai korsó. Díszes guzsalyok, ritka pataki tányérok (az egyik 1851-ből), kendők, sarlók, ólmosbotok, jégpatkó, csobány stb. mind egy-egy sajátosan jellemző darab a multból. Lácáról egy kaloda került elő (bilincs), amely a régi időkben a fogházat pótolta.

A szellemi néprajz köréhez tartoznak azok a mesék, melyeket Tiszakarádról gyűjtöttek. Fényképállományunk is gyarapodott az utóbbi kiszálláson néprajzi szempontok szerint készült felvételekkel.

Néprajzi gyűjtésünk jelentősége szerintem abban van, hogy itt is *van* ilyen munka, hogy végre itt is *megkezdődött*. Még most talán megmenthetünk valamit annak a generációnak tárgyi és szellemi termékéből, mely a világháború után is megmaradt a maga érintetlen egyszerűségében. És még egyet. Mi, akik önként vállalkoztunk erre a többletmunkára, mindezt nem azért tesszük, mert most ez divatos lett, s a néprajz turistáivá sem akarunk lenni, akiknek ez a munka csak üdülés és szórakozás, hanem teljes komolysággal, biztos felkészültséggel, azzal a tudattal indulunk el, hogy úgy is szolgálhatunk magyarságunknak, ha felismerjük, értékeljük és megőrizzük a legjelentéktelebbnek látszó dolgot is, ami sajátosan *népi*, ami valóban *magyar*.

Tóth Lajos.
IV. é. hh.

PILÓTA HALÁL. *Memento mori!*

Ki tudja, meddig tart az élet?

Ki tudja, mikor csap le pallosával a halál? Hisz' csak egy suhintás, s az élet porba hull . . . . .

A halálra gondoltam, amikor lassan a hegycsúcsra értem. Megálltam s körülnéztem. Viruló élet mindenütt. Az erdő sejtelmes suttogása most is olyan, mint akkor. A völgyben terpeszkedik a hangár. Mindenütt csend van, mosolygó, őszi csend. Mellettem néma kökeresztek hevernek a fűberakva, erről eszembe jutott a nyár, mikor mellettem csapott le a pallos . . .

A nap messze, fönnyeresztette bámész szemét. A szél ma nekünk kedvezett. Lenn a gépek mint óriásszöcskék, heverték félszárnyradülten. Fenn álltunk a csúcson. Mellettünk egy gép startakészen feküdt, csak a pilótára várt. A hangár tetejéről a mérő felénk nyújtogatta nyelvét, s panaszosan fújta énekét . . .

Semmi zaj. A szél lovagja készen áll, egy pillanat s beül a gépbe. A parancs felhangzik: „Szárnyra!” A keményen dolgozó fiúknak verejtek ül homlokukra, mikor az utolsó szót hallják: „El!” A gép a magasba szökölt, a kötél lehullott, s most lassan délfelé úszik a viharmadár. Fehér testét a szél szeliden ringatja. Az égen báránnyelűk kergették egymást. Mögöttünk mint halálafaradt öreg vándor, nyújtóztatja ormótlan tagjait a Mátra. Lassan telik az idő, az első percek vége. Minden rendbe van, csoportba állunk. Nyugodt mindenki, hisz' ma a szél nekünk kedvez.

A tájban gyönyörködtem. Hirtelen a Kékes felől egy felhő gomolygott elő, olyan volt, mint egy kérges vasököl, mely meghátráltatja ellenfelét, a szelet. Mi lesz, ha az ideér. Gondolkodásra nincs idő, itt egy élet a tét! Kezem erőtlenül kúszott felfelé. Arcom fehér, mindenki arrafordul,

---

---

a szemekből ijedség tükröződik. Mindenki izgatott, csak fenn a szelek vándorának arca nyugodt. Ő még nem látta a bajt. Lengő karok, harsány hangok intenek föl, lassan letekint, azután mintha hirtelen ocsudna, visszanez. Egy mozdulat, néhány hosszú másodperc, a gép visszafordul, lovagja arcára egy láthatatlan kéz torz mosolyt vésett. Nekivág a szélnek. Másfél percet van levegőben. A kéz már már fölénkért. A szél sikoltva rohan végig, hátára kapja a viharmadarat, vadul megrázza, szárnya meging, egy pillanat, a szél földhözvágja, s kacagva elrohan, míg ez szárnyszegve összerogy. A tört szárnyak fehér burkát lassan beszínezi a csepegő vér... A vihar szerelmese szemét a messzeségbe fúrja, még egy sóhaj, és min-dennek örökre vége.....

A kilenc kőkeresztet eső mossa... Mossa. Talán elporladnak, talán őket is megsemmisítik az elemek, hogy emléke se éljen annak, aki harc-baszált velük, s akit legyőztek mindörökre.....

Mellettem elsuhan a szél. Kegyetlen hangja olyan, mint mikor a pilóták búcsúdalát sírta.....

Kiss András, V/a. g. o. t.

Majd egyszer nem lesz könnye senkinek.

*Majd egyszer...
Talán tavasz lesz,
talán havas hideg,
talán reggel, talán alkonyat:
Sokan szeretnének sírni,
de nem lesz könnye senkinek.*

*Majd egyszer:
Mikor majd szent lesz a kenyér
s egy búzaszemért
kincseket adnak az emberek.
Mikor átok lesz az élet,
ajándék a munka
s a templomkapukba
tömegek gyűlnek.*

*Sírás torzítja el az arcokat,
ökölbe szorulnak a kezek,
kín vonaglik a szájak szélén
s a szívek mélyén,
mint károgó varjúsereg
vergődő fájás kér majd könnyeket.*

*Majd egyszer
sokan szeretnének sírni, —
Talán tavasz lesz,
talán havas hideg, —
de nem lesz könnye senkinek.*

VÁGÓ ISTVÁN

IV. é. th.

KÖNYVISMERTETÉS.

Dr. Karácsony Sándor: A teljes élet felé.

Könyvismertetést kell írni egy könyvismertető könyvről. A könyv, amelyről írni kell: *Dr. Karácsony Sándor: „A teljes élet felé“* című kis munkája: a könyv, amelyről ez szól, a könyvek könyve. 12 maroknyi fejezete 11-szer kezdődik e szóval: Biblia, és a 12. is csak azért nem, mert abban a cím ismétlődik meg: a teljes élet felé.

Utat akar mutatni hát itt a szó, de útmutatásával igazságot hirdet és életet követel. Életet követel azon a jogon, ami egy olyan ember sajátja lehet csak, aki szavaival nem akar hájjal kenegetni, sem köddel megégetni, hanem boldog rabságba igyekszik állítani; aki hivatkozni tud, mint bizonyosságra a maga személyére és az átélt élményekre. Nem vitatkozik senkivel, hanem bizonyosságot tesz; nem tanít és nem szól filozófikus bölcseséggel, hanem gyógyítani próbál és vezeklésre int. Nem a tökéleteseknek íródott, hanem azoknak, akik a rész szerint való életből a teljes életre vágyódnak. Nem lép fel azzal az igénnyel, hogy materialis világnézeten alapuló hitetlenséget próbáljon megnyózni, — ehez nem is lenne elég a pusztá élmény és a röpke, kis 66 oldal. És nem is szándékozik olyanokhoz beszélni, akik már eleve úgy ülnek le olvasásához, mintha keserű orvosságot kellene lenyelniök, akik arra vannak elkészülve, hogy valami vas-kos intelem fog a fejükhöz repülni és elfintorítják szájukat, mintha maszlagot nyelnének — ezeket egész bizonyosan bosszantani fogja az ilyen és ehez hasonló egyszerűen, minden magyarázat és megokolás nélkül és kissé frázisgyanusan odavetett mondat: „Nemzeti penitenciatartásra képesít bennünket a biblia“ — vagy: „nemzeti munkaprogramot ajándékoz számunkra a biblia.“

Ez a könyv, a magával és életcéljával már leszámolt emberhez íródott, aki nem ütközik meg azon, ha valaki a munkanélküliség problémáját azzal akarja megoldani és csökkenteni, hogy mi a biblia szerint semmirevalók vagyunk, tehát semmi bért sem érdemlünk és a jövőben munkául és eledülül azt ajánlja, hogy annak akaratát cselekedjük, aki elküldött minket.

Ez elsősorban annak az embernek szólhat, aki már bizonyosságra jutott, akinek a predestináció és a kegyelem valóban vigasztalássá lett. Ha valaki úgy ül le melléje, hogy semmit sem tud a bibliáról, a könyv alapján még kevesebbet fog tudni, de annak, aki a Krisztusban él, erőforrás lehet.

Olvasása sajátos lázadást ébreszt fel bennünk, amit magamon élesen megfigyelhettem. Először bosszankodik az ember azon, amikor adavetve találja: a lélek így — a lélek úgy; de azután egyre többet mondanak a sorok, melegebben árad bennük a bizonyosság. Életre támadnak a a rideg, fekete sorok, örvendezésre szólítanak fel a szavak és az egész mögül, mint fátyol alól világít ki egy megnyugodott, a Krisztusban mindent megtalált és benne el is vesztett, keresztyén ember egyszerű, meg-

ható bizonyágtétele. És többé nem elsősorban az lesz a fontos, amit mond, hanem aki mondja; nem a betű, hanem a személy. S ez jóval több, mint-hogy valakit is meghagyna a maga kiszámított hűvösségében. Belső hangja, bűnvalló áhitata, ami bizonyosan az olykor felcsengő oxfordizmus ajándéka, meghat, bizonyágot tesz és bizonyágtévésre indít. Minden negatív elől a pozitív felé fordul. Ne úgy változtassuk meg a világot, — hirdeti, hogy megmutatjuk neki, mennyire piszkos, azt úgy is tudja, hanem mutassunk elő neki pozitív ideált, beteg szemeinek egészséget. Ne ássuk mélyebbre nemzetek és felekezetek között a szakadékot, ne legyünk farizeus gógtól eltelték és egy sereg olyan tanítás, amely nem új, de még sohasem látszott olyan újnak lenni, mint éppen ma. Tanítás, nem nagyképű, hanem olyan tanítás, amit nem hivatalból és nem magas katedrából mondottak el, tanítás, ami sokszor általános és ellentmondó, de szent általánosság az és szent ellentmondás, amely mindent a bibliára akar visszavezetni.

Ezért méltó arra, hogy azok, kiknek szól, az útkeresők, elolvassák, megfogadják. Méltó, hogy kiálltassék az útra, ahol olyan sokan járnak bizonytalankodók, jobbra-balra térők, ingadozók — tilalomfának, vagy útjelzőnek, mely egyenesen mutat oda, amire szánva volt és amiért megíródott „a teljes élet felé.”

Orgoványi György.
III. é. hh.

KEDVES OLVASÓINK!

Köszönettel nyugtázzuk a december 1-ig beérkezett előfizetéseket. Abban a reményben tesszük ezt, hogy azok is, akik még nem küldték be előfizetésüket, kedvet kapnak és minél előbb eleget tesznek előfizetési kötelességüknek.

Truskovszky Ilona (H.) 3 P, Janka Péter (R.) 5 P, Bakos Zoltán (R.) 3 P, dr. László Ferenc (Bp.) 3 P, Szentmártony Dániel (B.) 3 P, dr. Idrányi Béla (Sz.) 5 P, dr. Pálóczy Horváth Zoltán (Bp.) 150 P, S. Szabó József (C.) 3 P, dr. Gulyás József (H.) 3 P, Vámos-Mikecz János (Bécs) 5 P.

HIREINK

A szerkesztőség Istentől megáldott kellemes karácsonyi és újévi ünnepeket kíván kedves Olvasóinknak.

Dr. Marton János professzorunkat, aki 25 év óta áldásos munkát végez főiskolánk

szolgálatában, hálás tanítványi sereg ez alkalommal meleg szeretettel köszönti s további működésére Isten gazdag áldását kéri.

Dr. Zsíros József teol. akadémiánk rendkívüli professzorát, az őszi egyházkerületi közgyűlés egyhangulag rendes tanárrá választotta.

Kormányzó urunk névnapján, december 6-án az imateremben az egyetemes ifjú

ság hálaadó istentiszteletre gyűlt össze, melyen dr. Szabó Zoltán teol. professzor szolgált

Család-misszió. Teol. ifjúságunk önként jelentkezett tagjai december első napjaiban gyülekezetünk számos családjában családi áhitatok tartását kezdték meg.

Változás a Közlöny szerkesztőségében. Dabóczi István és Tóth Gusztáv lemondott szerkesztők helyébe az ifjúság Tóth Lajos IV. éves és Sohajda Mihály III. éves hittanhallgatókat választotta meg.

Képes Géza gimnáziumi tanár 1935 november 15 én „A százéves Kalevala” címmel a közönség nagy érdeklődése mellett tartotta meg az első „Péntek-est”-i előadást. Nagy sikert arotott.

A „Péntek-esték” előadás-sorozat keretében ez iskolai evben a következő előadások lesznek : 1935 december hó 13-án : Novák Sándor : Horatius — 1936 január hó 17 én : Szabó Ernő : Liszt Ferenc. — 1936 február hó 11-én : Dr. Harsányi István : Az író és az olvasó jogai — 1936 március hó 6-án : Dr. Újszászy Kálmán : A falu szerepe a magyar szellemi élet alakításában. — 1936 március hó 27 én : Dr. Szabó Zoltán : A magyar középosztály kulturális felelőssége. — Valamennyi előadás kezdete délután 5 óra. Belépődíj nincs !

Gramantik Margit a helybeli Mansz. rendezésében december 1-én főiskolánkban „a kisebbségi kérdéstről” nagysikerű előadást tartott, nagy érdeklődés mellett.

Gesztelyi Nagy László egyetemi m. tanár, a Duna—Tisza-közi Gazdasági Kamara igazgatója, volt pataki diák, négy előadásban szólott a főiskolai ifjúsághoz, mely előadásokban éles meglátással mutatott rá a leendő lelképászorok és tanítók jövő feladatára, beszélt a szövetkezetek jelentőségéről, a tanya-világról és aktuális gazdasági problémákról.

Teol. akadémiánkon 16—20 között tartják a papi, kápláni és alapvizsgákat.

— **Joungstown (Ohio állam)** magyar ref. egyházközségében a lelkészi állás megüresedvén, az ottani előjáróság felvetette a gyülekezetetismerő **dr. Zsiros József** sáros-pataki teol. akad. tanár, egyetemi magántanár meghívásának gondolatát. Mély megindulással szemléljük a szétszóródott magyarságnak az ó-haza iránt megőrzött hű ragaszkodását és fel-fellobbanó meleg szeretetét.

Isaák Imre técsői esperes és Szabó Béla huszti belmissziói előadó lelkészek teol. ifjúságunk előtt a „Kárpátaljai” ref. egyházak jogi helyzetéről és az egyházakban folyó belmissziói munkákról tartottak előadást.

Főiskolánk faluszemináriumi kiszállás alkalmával népművészeti darabok adományozóinak ezúton hálás köszönetét küldi : **Láca** : Özv. Sohajda Istvánné, Téglás Péter ifj, özv. Fazekas Andrásné, Pirigyi Gyuláné, Szabó Gyula. — **Zemplénagárd** : Nagy Gyula, Orosz Károly. — **Semjén** : Verebelyi Dezső lelkész, Kocsi János, Nagy Sipos Ferenc, Kis Sipos Ferenc Kocsi Andrásné, Veres Béla — **Tiszakarúd** : Ref. egyház, Özv. Fűrjész Tamásné, Kazup Miklósné, Sarkadi Nagy Józsefné, Sarkadi Nagy Sárka és Császár Attila s lelkész. — **Vajdacska** : Lovas Mihály, Ujlaki József, Miklódi András, Ujlaki József, Özv. Farkas Lajosné. — **Lednyvár** : Fodor Lajos Deák Ferenc. — **Alsóberecki** : Molnár Lászlóné.

Regős-kiszállás. Rózsai Tivadar, Sipos Zoltán, vitéz Egri Ferenc, Bertha Zoltán és Sebő Antal teológusok : **Fony, Korlat, Vizsoly, Noszvaj és Méra községekben regős kiránduláson vettek részt.** Templomi és iskolai ünnepélyt tartottak minden községben. Bibliamagyarázat, komoly szavalat, ének, vig szavalat, nép- és kuruc-dalok, népdalegyvelegek, gitár, szájharmonika tette változatossá műsorukat. Előadásokat tartottak : Rákóczi Ferencről, Liszt Ferencről és Horthy Miklós kormányzó urunkról. Perselypéncz : 40 pengő.

Horatius-émlékünnepély volt Főiskolánkban december 13 án a következő műsorral: 1. Horatius—Wagner J.: Carmen 18. libri II. Előadta a gimn. vegyeskar. 2. Novák Sándor: „Horatius“ címen tartotta meg magas szárnyalású emlékbeszédét, mely beszédben éles megvilágításban állította a közönség elé, hogy mit jelent egy költő nemzete életében. A mesterien megírt emlékbeszédet a közönség nagy tetszésnyilvánítással fogadta. 3. Horatius: A tolakodó. Előadta Mészöly Dezső VIII. gimn. tan. 4. Horatius—Hahn: Carmen 37. libri I. Énekelte Kocsis Elemér IIIb. o., zongorán kísérte Hubay Barna VI gimn. tanuló. 5. Horatius: Carmen 3. libri III. Latinul és magyarul előadta Nagy Endre VIII. gimn. tanuló. 6. Horatius—Loeve: 3. libri III. Előadta a főiskolai kórus.

A latin iskoladramától az angolnyelvű színelőadásig. Ilyen is csak Patakon történhetik. A latin iskoladramák rég elnémultak, de csak azért, hogy helyet adjanak az angolnyelvű daraboknak. Mindig, a kor színvonalán élve, sőt az élen haladva állandó célja volt a pataki iskolának az ifjúság öntevékenységre és önállóságra nevelése. Így Comenius Ámos Jánostól töretlen a vonal az angol gimnázium növendékei által 15-én rendezett angolnyelvű műsoros délutánig. A nagyszerűen betanított

szavalókórus, énekszámok és szindarabok hatásos bizonyosságai voltak a növendékek angol nyelvi készségének, előhaladásának és ügyességének. A sikert a növendékek szívvel-lélekkel végzett munkáján kívül az angol-internátus tanári karának köszönhető, amely modern pedagógiai elgondolásai által most is tanujelét adta annak, hogy angol-internátusunk az ország legtöbb értékét képviselő intézete. Az előkelő közönség nagy megértéssel és szeretettel fogadta az intézetünkben folyó nevelés legújabb értékes eredményét.

A MANSz rendezésében Orbán István gimnáziumi tanár „Erdély tragédiája” címen előadást tartott december 15-én. A mélymeglátású előadást nagy közönség hallgatta végig.

Ünnepválasztás volt december 17-én, első diák: Kődöböcz József, első ünnep Miskolc.

A hírrovat vezetője: Tóth Lajos
IV. é. hh.

Kiadóhivatall főnök: Czegle Imre.

Kiadja: a főiskolai Ifjúsági Egylet.

NYOMTATTA: KISFALUDY LÁSZLÓ
a ref. főiskola betűivel, Sárospatakon.

Nyomtatványok

izléses kivitelben jutányos áron készülnek

a FŐISKOLAI KÖNYVNYOMDÁBAN.